

הכנסת העשרים

יוזמים: חברי הכנסת
אראל מרגלית
דב חנין
עמר בר-לב
דניאל עטר
איתן כבל
יחיאל חיליק בר
מרב מיכאלי
איציק שמולי
יוסי יונה
איילת נחמיאס ורבין

1509/20/פ

הצעת חוק הסדרת תשלומים ליוצרי תוכן ברשת האינטרנט, התשע"ה–2015

הגדרות

1. בחוק זה –

"אדם", "שנת מס" ו"תושב ישראל" – כהגדרתם בסעיף 1 לפקודת מס הכנסה¹;

"הוועדה" – הוועדה המייעצת כמשמעותה בסעיף 3;

"יוצר תוכן" – אדם העוסק ביצירת תוכן או מידע או בליקוטו ועיבודו, וכן בהפצתו לציבור באמצעות אתר אינטרנט, ומתקיימים תנאים אלה:

(1) הוא תושב ישראל;

(2) הוא מפעיל את האתר שנה לפחות;

(3) תוכן האתר מאוחסן על גבי שרת הממוקם בישראל;

(4) המידע המוצג באתר מתעדכן או מתחלף לפחות פעם בשבוע, ולפחות 30 אחוזים ממנו נוצר על ידו, על ידי עובדיו או על ידי גורמים הפועלים מטעמו, או שהוזמן על ידו;

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

"מנוע חיפוש" – אתר אינטרנט, תוכנה או יישום, המשמש בעיקרו לאיתור תוכן או מידע ברשת האינטרנט באמצעות הפנייה אל קישור לאתר או לדף ברשת האינטרנט, במענה לשאילתת חיפוש המוזנת על ידי משתמש קצה במתכונת של הקלדת צירוף של מילים, אותיות או תווים, או שילוב של אלה, כולם או חלקם, והכל למעט מנוע חיפוש פנימי;

"מנוע חיפוש פנימי" – מנוע חיפוש המשולב באתר אינטרנט מסוים או בשם מתחם מסוים, והמשמש באופן בלעדי לאיתור תוכן או מידע באותו אתר אינטרנט או באותו שם מתחם, לפי העניין;

"השר" – שר המשפטים.

2. חובת תשלום שנתי ושימוש בכספי התשלום השנתי (א) אדם המפעיל מנוע חיפוש ישלם לאוצר המדינה תשלום שנתי בשיעור של שבעה אחוזים מההכנסות שקיבל מאדם שהוא תושב ישראל, או מאדם שאינו תושב ישראל הפועל בישראל בקשר לפעילותו בישראל, הנובעות מעיסוקו כמפעיל מנוע חיפוש, למעט מס ערך מוסף (להלן – הכנסה חייבת).

(ב) התשלום השנתי ישולם ב-1 ביוני של כל שנה, בעד ההכנסה החייבת שהתקבלה במהלך שנת המס שקדמה למועד האמור.

(ג) סכומי התשלום השנתי ששולמו לאוצר המדינה לפי סעיף זה יופקדו בחשבון נפרד שינהל החשב הכללי במשרד האוצר, ויועברו על ידו ליוצרי תוכן שעמדו בתנאים ובכללים שנקבעו בתקנות לפי סעיף 10 ובהתאם לחלוקה שנקבעה בתקנות האמורות.

3. הוועדה המייעצת (א) השר ימנה ועדה מייעצת לעניין חוק זה, שיהיו בה שבעה חברים והם:

(1) שלושה חברים שאינם עובדי המדינה ובהם יושב ראש הוועדה שהוא שופט בדימוס, וכן שני חברים שעיסוקם בתחום האינטרנט, אשר ימונו לאחר התייעצות עם ארגונים המייצגים עוסקים ויוצרים בתחום האינטרנט, כפי שקבע השר, לאחר התייעצות עם שר התקשורת;

(2) עובד המדינה שהציע שר התרבות והספורט;

(3) עובד המדינה שהציע שר האוצר;

(4) עובד המדינה שהציע שר המשפטים;

(5) עובד המדינה שהציע שר התקשורת.

(ב) לא ימונה לחבר הוועדה מי שהורשע בעבירה אשר מפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש חבר הוועדה.

(ג) אלה תפקידי הוועדה:

(1) לייעץ לשר לעניין קביעת תקנות לפי סעיף 10, בשים לב, בין השאר, לחשיבות של קידום ועידוד יצירה, הפקה והפצה של מידע ותוכן ישראלי ברשת האינטרנט;

(2) לקבל דיווחים שהוגשו בהתאם לתקנות שנקבעו לפי סעיף 10 בעניינים הנוגעים לסכומים ותשלומים ששולמו וחולקו לפי חוק זה ואופן חישובם.

- תקופת כהונה 4. חברי הוועדה ימונו לתקופה של ארבע שנים.
- פקיעת כהונה 5. חבר הוועדה יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו בהתקיים אחד מאלה:
- (1) הוא התפטר במסירת כתב התפטרות לשר;
- (2) חדל להתקיים בו תנאי מהתנאים שבסעיף 3(א);
- (3) הוא הורשע בעבירה כאמור בסעיף 3(ב).
- העברה מכהונה 6. השר רשאי להעביר חבר הוועדה מכהונתו לפני תום תקופת כהונתו בהתקיים אחד מאלה:
- (1) נבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו;
- (2) הוא נעדר ללא סיבה מוצדקת מארבע ישיבות רצופות של הוועדה או מיותר משליש מהישיבות שקיימה הוועדה בשנה אחת.
- תוקף פעילות 7. קיום הוועדה, סמכויותיה ותוקף החלטותיה ופעולותיה לא ייפגעו מחמת שנתפנה מקומו של חבר בה או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו.
- ניגוד עניינים 8. לא יכהן כחבר ועדה מי שעלול להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו כחבר הוועדה לבין עניין אישי שלו או של קרובו או תפקיד אחר שלו; לעניין זה, "קרוב" – בן זוג, אח, הורה, צאצא או צאצא של בן הזוג, או בן זוגו של כל אחד מאלה.
- דרכי פעולה 9. הוועדה תקבע את סדרי הדין בישיבותיה, ככל שלא נקבעו לפי חוק זה.
- ביצוע ותקנות 10. (א) השר ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי, לאחר התייעצות עם הוועדה, להתקין תקנות לביצועו.
- (ב) השר, לאחר התייעצות עם הוועדה, יקבע בתקנות כללים ואמות מידה לחלוקת סכומים ששולמו לפי סעיף 2, בין יוצרי התוכן שעמדו בתנאים שקבע, וכן הוראות בדבר דיווחים שיוגשו לוועדה המייעצת בעניינים הנוגעים לסכומים ותשלומים ששולמו וחולקו לפי חוק זה ואופן חישובם.
- תחילה 11. תחילתו של חוק זה שישה חודשים מיום פרסומו.

דברי הסבר

מטרת הצעת החוק היא לקדם ולעודד יצירה, הפקה, והפצה של מידע ותוכן ישראלי מקורי ברשת האינטרנט. בהתאם לכך, מוצע לקבוע הסדר לפיו תוטל על גורם המפעיל מנוע חיפוש ברשת האינטרנט (להלן – מנוע חיפוש) חובה לשלם תשלום שנתי הנגזר מהכנסות שקיבל מנוע החיפוש מגורמים ישראליים. סכומי התשלומים שישולמו על ידי מנועי החיפוש כאמור יחולקו בין גורמים ישראליים היוצרים תוכן אינטרנטי משמעותי, והכל בהתאם לכללים שייקבעו בתקנות לעניין זה.

רשת האינטרנט הפכה זה מכבר לאמצעי הפצת המידע היעיל, המהיר והנפוץ ביותר בעולם. מידע אשר בעבר היה מגיע אל הקוראים בתוך שעות ואפילו ימים, מצוי כעת בקצות אצבעותיו של כל משתמש קצה. עם הפיכתה של רשת האינטרנט למעשה לאנציקלופדיה הגדולה בעולם, התרבו גם מקורות המידע, אשר כוללים מידע שמקורו בתוכן גולשים, כותבים עצמאיים, צלמים, סופרים, כלי תקשורת ממוסדים ושאינם ממוסדים, וזכו להכרה נרחבת, כאשר המשותף לכולם הוא היותם יוצרים של תוכן אינטרנטי מקורי.

נוכח שפע המידע המצוי ברשת האינטרנט, נוצר הצורך לפתח כלים שיאפשרו למשתמש הקצה לנווט את דרכו בתוך כמות עצומה של תכנים ולאתר את המידע הנחוץ לו. אחת הדרכים לבצע מיון אופטימלי של שפע המידע המקורי המצוי ברשת האינטרנט לצרכיו, שימושיו, ונוחיותו של משתמש הקצה, הוא באמצעות מנועי החיפוש. כך, על ידי הקלדת מילה או צירוף מילים, יכול אדם לבצע בעצמו, בסיוע מנועי החיפוש המתווכים, עבודת חיפוש וליקוט של חומר מקורי המצוי ברשת האינטרנט, על פי העדפותיו ובהתאם לרצונותיו.

מנועי החיפוש הם גופים בעלי חשיבות והשפעה, אשר מסייעים למשתמשי הקצה באיתור התוכן המבוקש על ידם. בכך, ממלאים מנועי החיפוש תפקיד חשוב ומשמעותי בחיפוש תוכן. מנועי החיפוש מסייעים בהעברה חופשית של מידע, ובכך מסייעים לקדם ערכים דוגמת זכות הציבור לדעת וחופש הביטוי.

לשם כך, עושים מנועי החיפוש שימוש בתוכן שרבות הושקע ומושקע בפיתוחו וביצירתו, וזאת תוך גריפת רווחים גדולים. ללא יוצרי תוכן, אשר מייצרים את התכנים המנוטרים על ידי מנועי החיפוש, לא יהיה לאלו האחרונים קיום. לאור הצורך המתואר לעיל בארגון ומיון של הכמות העצומה של מידע המצוי ברשת האינטרנט, היקף השימוש במנועי החיפוש הוא נרחב ביותר.

תוצאות החיפוש במרבית מנועי החיפוש מלוות בכותרת הדף הרלוונטי אשר נקבעה על ידי יוצרי התוכן השונים, וכן במשפט או תמונה מתוך הדף שאליו מפנה מנוע החיפוש, זאת, לרוב, בהתאם לצירוף המילים שלפיו ביקש משתמש הקצה לאתר את המידע. לעיתים תכופות, הקורא מסתפק בעיון בתוצאת החיפוש בלי להיכנס לדף הרלוונטי באתר המקור, על מנת לקבל את המידע שביקש או לקבל החלטה האם הדף מספק לו את המידע שאותו ביקש למצוא, אם לאו.

גם כאשר בוחר הקורא ללחוץ על הקישור המוצג במנוע החיפוש, ולעבור לאתר של יוצר התוכן, ייתכן שאותו קורא ייכנס ישירות לדף שבו מצויה הכתבה הספציפית שאותה ביקש לקרוא וכך לא ייחשף לעמוד הבית של האתר, שבו לעיתים מופיעות פרסומות אשר מהן שואב האתר את קיומו הכלכלי.

סוגיה מורכבת זו, אף שהיא ראויה להסדרה, טרם זכתה למענה חקיקתי. עד עתה, לא היתה קיימת חובה על מנועי החיפוש לשלם עבור התוכן שבו הם עושים שימוש כדי לספק תוצאות עבור משתמשי הקצה. כעת, כאמור לעיל, מוצע מנגנון אשר מקצה חלק קטן מההכנסות של מנועי החיפוש, הנובעות מהשימוש בחומר שנוצר על ידי יוצרי התוכן כהגדרתם בהצעת החוק, לטובת יוצרי התוכן.

לעניין זה, ראוי להזכיר, כי המנגנון המוצע בהצעת החוק מבוסס על מרכיבים של מנגנונים אשר נעשה בהם שימוש בחוקים אחרים, לצורך עידוד התרבות והיצירה בישראל. כך, מנגנונים דומים לעידוד יצירה מקורית נכללו גם בחוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב-1982, ובחוק הקולנוע, התשנ"ט-1999.

סעיף 1

מוצע לקבוע הגדרות למספר מונחים מרכזיים בהצעת החוק, ובכלל זה "מנוע חיפוש" ו"יוצר תוכן".
כן מוצע להפנות להגדרות קיימות בפקודת מס הכנסה לעניין חלק מהמונחים המופעים בהצעת החוק.

סעיף 2

בהתאם לנדבך המרכזי של הצעת החוק, מי שמפעיל מנוע חיפוש ישלם לאוצר המדינה תשלום שנתי בשיעור של שבעה אחוזים מההכנסות שקיבל מאדם שהוא תושב ישראל, או מאדם שאינו תושב ישראל הפועל בישראל בקשר לפעילותו בישראל, והנובעות מעיסוקו כמפעיל מנוע חיפוש. כן מוצע, כי סכומי התשלום השנתי כאמור יופקדו בחשבון נפרד שינהל החשב הכללי במשרד האוצר, ואלה יועברו על ידו ליוצרי תוכן בהתאם לחלוקה וכללים שנקבעו בתקנות לפי סעיף 10 לחוק המוצע.

סעיף 3

מוצע כי השר הממונה על ביצוע החוק, שהוא שר המשפטים (להלן – השר), ימנה ועדה מייעצת בת שבעה חברים – שלושה חברים שאינם עובדי המדינה ובהם שופט בדימוס שיכהן כיושב ראש הוועדה ושני חברים הבאים מתחום האינטרנט, אשר ימונו לאחר התייעצות עם ארגונים המייצגים עוסקים ויוצרים בתחום האינטרנט, כפי שקבע השר לאחר התייעצות עם שר התקשורת, וכן ארבעה עובדי המדינה – אחד לפי הצעת שר התרבות והספורט, אחד לפי הצעת שר האוצר, אחד לפי הצעת שר המשפטים ואחד לפי הצעת שר התקשורת (להלן – הוועדה). מוצע כי תפקידי הוועדה יהיו לייעץ לשר לעניין קביעת תקנות לפי החוק, ובכלל זה תקנות לעניין כללים ואמות מידה לחלוקת כספים ליוצרי תוכן, וכן לקבל דיווחים בעניינים הנוגעים לסכומים ותשלומים ששולמו וחולקו לפי החוק ואופן חישובם.

סעיף 4

מוצע לקבוע כי תקופת הכהונה של חברי הוועדה תהיה בת ארבע שנים.

סעיפים 5 ו-6

מוצע לקבוע מספר עילות לפקיעת כהונת חבר הוועדה, וכן מספר עילות אשר בהתקיימן יהיה השר רשאי להעביר חבר ועדה מכהונתו.

סעיף 7

מוצע לקבוע הוראה לפיה קיום הוועדה, סמכויותיה ותוקף החלטותיה ופעולותיה לא ייפגעו בשל כך שנתפנה מקומו של חבר או בשל ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו.

סעיף 8

מוצע לקבוע כי לא יכהן כחבר ועדה מי שעלול להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו כחבר הוועדה לבין עניין אישי שלו או של קרובו או תפקיד אחר שלו.

סעיף 9

לשם יעילות עבודת הוועדה, מוצע להסמיך אותה לקבוע את סדרי הדין בישיבותיה ככל שלא נקבעו לפי חוק זה.

סעיף 10

מוצע לקבוע כי השר, לאחר התייעצות עם הוועדה, יקבע בתקנות כללים ואמות מידה לחלוקת סכומים ששולמו לפי סעיף 2 המוצע, בין יוצרי תוכן שעמדו בתנאים שקבע, וכן הוראות בדבר דיווחים שיוגשו בעניינים הנוגעים לסכומים ותשלומים ששולמו וחולקו לפי הוראות חוק זה ואופן חישובם. כמו כן, מוצע לקבוע כי השר ממונה על ביצוע החוק וכי הוא רשאי, לאחר התייעצות עם הוועדה, לקבוע תקנות בכל עניין הנוגע לביצוע החוק.

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת התשע-עשרה על ידי חבר הכנסת אראל מרגלית וקבוצת חברי הכנסת (פ/19/2175).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים

והונחה על שולחן הכנסת ביום

ה' בתמוז התשע"ה – 22.6.15